

MUZSIKÁLÓ NAGYVILÁG

Király Katalin

Ének-zene

munkafüzet

9. osztály



HATODIK, VÁLTOZATLAN KIADÁS

Mozaik Kiadó – Szeged, 2013

Visszaemlékezés

I. Ritmusértékek és jelek

| | | |
|--|-------------------|--|
| | egész | |
| | fél | |
| | negyed | |
| | nyolcad | |
| | tizenhatod | |

II. Ritmusképletek (különböző értékekből létrehozott ritmusösszetételek)

a) **Pontozott ritmus:** a pont mindig annyit ér, amennyi az előtte lévő érték fele.

| | | | |
|------------------------|--------------------|----------------------------|------------------------|
| | | | |
| nyújtott ritmus | éles ritmus | kis nyújtott ritmus | kis éles ritmus |

b) **Triola:** az adott ritmust az alapüktetés értékének megfelelően osztjuk 3 egyenlő részre.

| | | |
|--|--|--|
| | | |
|--|--|--|

c) **Szinkópa:** (görög szó = összevonás)

| | | |
|--|--|--|
| | | |
|--|--|--|

III. Az ütembeosztás

2 → számláló = amennyi alapüktetés van egy ütemben
4 → nevező = az alapüktetés ritmusértékét mutatja meg

a) **Páros ütem:** $\frac{2}{4}$ $\frac{4}{4}$ $\frac{2}{2}$ → **Alla breve**

b) **Páratlan ütem:** $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{2}$

IV. A hangok elnevezései

- a) **Relatív** hangnév: (d - r - m - f - sz - l - t - d') helye a vonalrendszerben az előjegyzéstől függően változhat.
- b) **Abszolút** hangnév: (c' - d' - e' - f' - g - a' - h' - c'') helye a vonalrendszerben változatlan.

A zenei ABC

A vonalrendszerben a dó helyének megfelelően változhat a szolmizációs hangok helye. A hangok magasságának és helyének pontos elnevezésére szolgál a **zenei ABC**, amely minden esetben változatlan. A sorok elején álló **violinkulcs** a második vonalon lévő **g'**-hang helyét jelöli, elnevezését innen kapták: **G-kulcs**.

V. Módosítójelek

- a) Zenei **kereszt** = \sharp : a hangok magasságát fél hanggal felemeli.
pl.: dó → **di**, ré → **ri** / c → **cisz**, d → **disz**
- b) Zenei **bé** = \flat : a hangok magasságát fél hanggal leszállítja.
pl.: ti → **tá**, lá → **la** / g → **gesz**, c → **cesz**
- c) **Feloldójel** = ||: : A sor elején lévő előjegyzést vagy az ütemen belül használt módosítójeleket oldja fel. (Az ütemvonal is oldja a módosításokat!)

VI. Hangközök

Két hang egymástól való távolságát hangköznek nevezzük.

a) **Tiszta** hangközök:

d-d d-f d-sz d-d'

prím (T1) kvart (T4) kvint (T5) oktáv (T8)

b) **Kis és nagy** hangközök:

N2+N2 k2+N2 T5+N2 T5+k2 T5+N3 T5+k3

d - r m-f d-m m-sz d-l l-f d-t l-sz

N2 k2 N3 k3 N6 k6 N7 k7

VII. Hangsorok

a) Ötfokúság

Pentaton: nem mindenhol szomszédos hangok hangsora.

l - d - r - m - sz - l / d - r - m - sz - l - d'

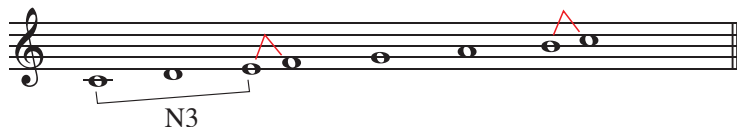
Pentachord: egymást követő szomszédos hangok hangsora.

l, - t, - d - r - m
d - r - m - f - sz

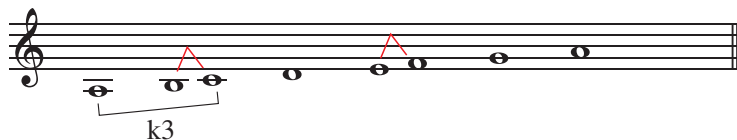
b) Hétfokúság

Felépítésében 5 nagy szekund és 2 kis szekund található.

Dúr hangsor: jellemző indító hangköze: N3

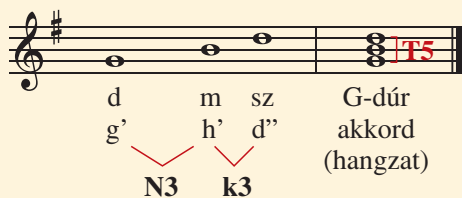


moll hangsor: jellemző indító hangköze: k3

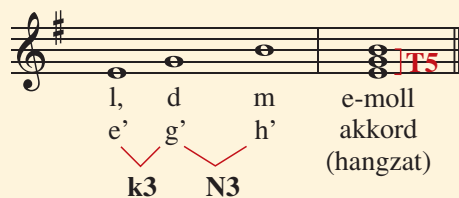


A hármashangzat: Három egymásra épülő hang együtthangzását **hármashangzat**nak nevezük. A dúr és moll hármashangzatok tercépítkezésűek.

dúr hármás



moll hármás



VIII. Az előjegyzés

A sor elején kiírt előjegyzést, amely meghatározza a dó helyét, mindig a hétfokú hangsorok hangközrendjének megfelelően kell alkalmazni.

Kereszt (#) előjegyzés esetén az utolsó **kereszt** minden esetben a **ti hangot** jelöli.

Bé (b) előjegyzés esetén az utolsó **b** minden esetben a **fá hangot** jelöli.

nincs előjegyzés

C-dúr → bé

a-moll → fisz

F-dúr → bé

d-moll → esz = fá

B-dúr → bé

g-moll →

G-dúr → fisz

e-moll →

D-dúr →

h-moll → cisz = ti

59 Szolmizáld a szólamokat, majd 2 szólamban is próbáljátok meg elénekelni! Ki a mű szerzője, és mi a címe? Kottázd le a felső szólamot 1# előjegyzéssel!

.....

.....

sz d r m f | sz d d | l f sz l t | d' d d | f sz f m r | m f m r d | t, d r m d | mr | sz d r m f | sz d d | l f sz l t | d' d d | f sz f m r | m f m r d | r m r d t, | d | r t, | d | m | f sz sz, | d

.....

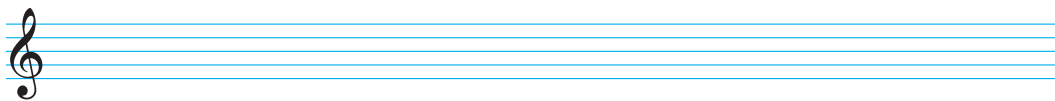
.....

.....

.....

Improvizálj a menüetthez apró lépésekből álló kis tánc-etűdöt, majd mutasd be!

Milyen módon lehetne rövidíteni a kottázást? Ábrázold hangjegyek nélkül, az ütemvonalak és a szükséges zenei jelek beírásával!



Elemezd dallamilag a **G-dúr** menüettet !

- | | |
|--------------------------|--------------------|
| 1. hangterjedelem: | 4. záróhang: |
| 2. hangkészlet: | 5. hangsor: |
| 3. a hangok száma: | 6. hangnem: |



60 Milyen táncokat ismersz?
Jelöld csillaggal az eredendően magyarokat!

| | | |
|-------|-------|-------|
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |

61 Mit tudsz a „Capella Savaria”-ról?

.....

.....

.....

.....

70 Énekeld el a felismert dalt, majd határozd meg a zenei idézet hangközeit!

Címe:

6/8
 d d m sz d' sz sz m d f f f sz f m

71 Kottázd le 3# előjegyzéssel **W. A. Mozart** gyermekkori dallamának első sorát!

6/8
 sz, d d r d r m m r d r m f m r m r d d

Ki írt a dalhoz kísérő szólamot?

72 Ritmizálás és szolmizálás után énekeld el a felismert dalt!

Szerző: Cím:

6/8
 m, l, l, l, t, d t, l, l, t, t, d t, l, t, m,

73 Kottázd le 3b előjegyzéssel az alábbi zenei idézetet!

4/4
 sz sz sz sz sz sz sz fi l sz fi l sz fi l sz m m r r m f r m d d

Idézd fel a dal szövegét! Milyen zenei ismeretek jutnak eszedbe?

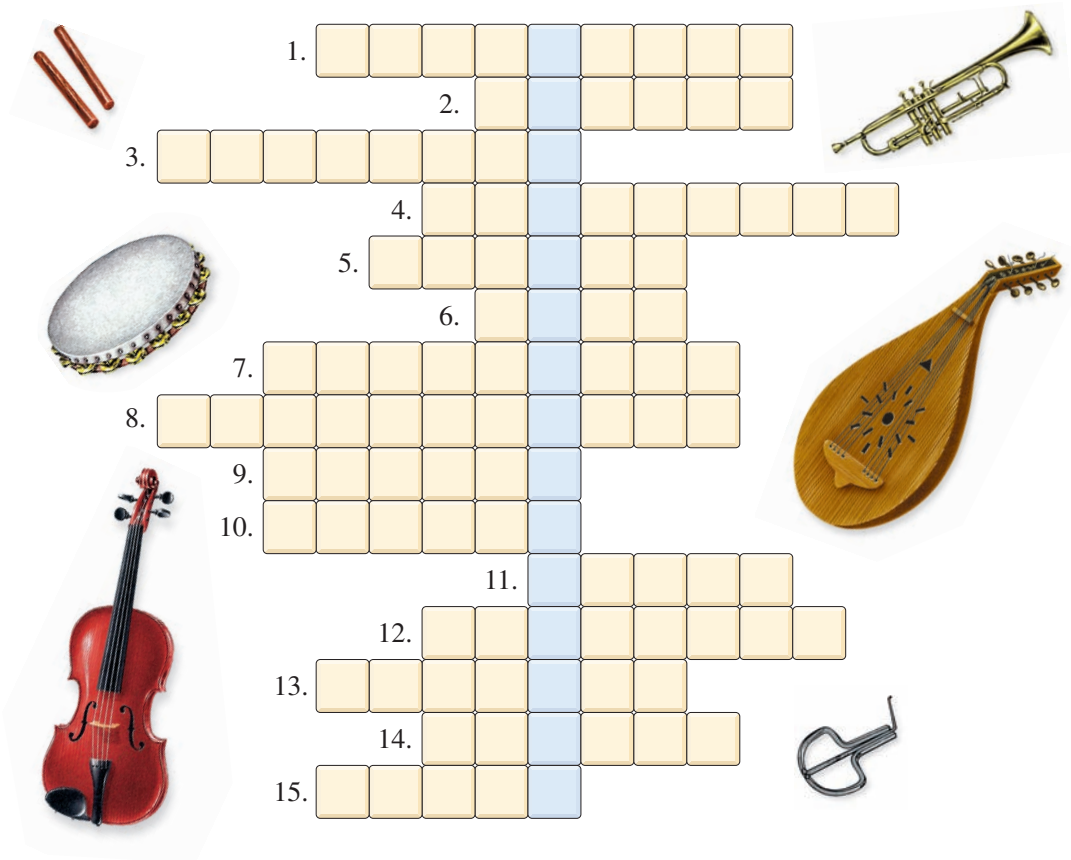
Szerző: Cím:

.....

.....

.....

74 Muzsikáló fejtörő



- | | |
|--|---|
| 1. Szimfonikus zenekarra írott 4 tételes műfaj | 9. Visszatérés, reexpozíció más szóval |
| 2. Az egyik klasszikus opera buffa főszereplője | 10. A mélyhegedű másik elnevezése |
| 3. W. A. Mozart szülővárosa | 11. Komoly tárgyú opera |
| 4. Mozdulatlan dráma | 12. J. Haydn világi témájú oratóriuma |
| 5. J. Haydn születési helye | 13. Műfaj és forma egyben (hangszeres zene) |
| 6. L. v. Beethoven szülővárosa | 14. A violino magyar megfelelője |
| 7. A család neve, amelynek szolgálatában működött J. Haydn | 15. Vígopera zenei szakszóval |
| 8. A hely, ahol Beethoven zongorája található Magyarországon | |

75 Ebben a korszakban keletkezett művek közül melyik áll hozzád a legközelebb? Miért?

.....

.....

.....

Tartalomjegyzék

| | |
|---------------------------------|----|
| Zenetörténeti ismételés | 4 |
| Reneszánsz | 26 |
| Barokk | 30 |
| A bécsi klasszikusok kora | 36 |



Kiadja a Mozaik Kiadó, 6723 Szeged, Debreceni u. 3/B. Tel.: (62) 470-101
E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu • Felelős kiadó: Török Zoltán
Grafikus: Deák Ferenc • Műszaki szerkesztő: Tánczos Enikő, Becsei György
Készült az Innovariant Kft.-ben, Szegeden • Felelős vezető: Drágán György
Terjedelem: 4,56 (A/5) ív • Tömeg: 104 g • 2013. március • Raktári szám: MS-2463U